

ИЗВЕСТИЕ НА КОМИСИЯТА

Насоки за оценка на способността за управление на риска

(2015/C 261/03)

Съдържание

1.	Въведение	5
2.	Обхват и цели	6
2.1.	Обхват на насоките	6
2.2.	Цели	6
3.	Методика	6
3.1.	Участници и срокове	6
3.2.	Процедура	7
3.2.1.	Оценка на риска	7
3.2.2.	Планиране на управлението на риска	7
3.2.3.	Прилагане на мерки за превенция на риска и за готовност за посрещането му	7
3.3.	Роля на насоките	8
4.	Съдържание на оценката	8
4.1.	Оценка на риска	8
4.2.	Планиране на управлението на риска	11
4.3.	Прилагане на мерки за превенция на риска и за готовност	14
5.	Резюме	18
6.	Списък на позоваванията и документи в тази област	23

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Поради значителното увеличаване на броя и сериозността на природните и причинените от човека бедствия през последните години, дължащо се до голяма степен на изменението на климата, и при положение че бъдещите бедствия ще бъдат по-драстични и комплексни, с по-значителни и дългосрочни последици, предотвратяването на бедствия е от ключово значение за постигането на по-голямата степен на защита и устойчивост срещу бедствията. Това налага по-нататъшни действия и интегриран подход към управлението на риска от бедствия, който свързва предотвратяването на този риск, готовността за справяне с бедствията и действията в отговор при възникването им.

Съгласно Решението относно механизъм за гражданска защита на Съюза (наричано по-нататък „Решението“) ⁽¹⁾, което влезе в сила на 1 януари 2014 г., държавите членки се споразумяха да осъществят редица действия за предотвратяване на риска от бедствия, в това число да споделят „... оценката на своята способност за управление на риска на национално или на съответното поднационално равнище на всеки три години след окончателното изготвяне на съответните насоки“ ⁽²⁾. В Решението бе посочено, че съвместно с държавите членки Комисията ще разработи насоки „относно съдържанието, методиката и структурата на тези оценки“ ⁽³⁾.

С оглед на това въз основа на новото решение и съвместно с експерти от държавите членки бяха изработени насоките, които следват, като бяха отчетени добрите практики в държавите членки, както и неотдавнашният опит в разработването на национални оценки на риска ⁽⁴⁾. Насоките се основават също така на констатациите от работната среща, организирана от италианското председателство на Съвета през юли 2014 г., и последвалите заключения на Съвета относно оценката на способността за управление на риска („Заключенията на Съвета“), приети през октомври 2014 г. ⁽⁵⁾ В допълнение насоките следват примера на приетите от Комисията Насоки за национална оценка на риска за управлението на бедствия („Насоките за оценка на риска“) ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Решение № 1313/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно Механизъм за гражданска защита на Съюза (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 924).

⁽²⁾ Пак там, член 6, буква в).

⁽³⁾ Пак там, член 5, буква е).

⁽⁴⁾ Вж. прегледа на рисковете от природни и причинени от човека бедствия в ЕС, SWD(2014) 134 final от 8.4.2014 г.

⁽⁵⁾ 13375/14.

⁽⁶⁾ Насоки на Комисията за оценка и картографиране на риска за целите на управлението на бедствия, SEC(2010) 1626 final от 21.12.2010 г.

Целта на настоящите насоки е да се предостави на държавите членки всеобхватна и гъвкава методика с незадължителен характер, която да им помогне в самооценката на техните способности за управление на риска.

Насоките могат да бъдат преразгледани с оглед на опита на държавите членки при прилагането им на практика.

2. ОБХВАТ И ЦЕЛИ

2.1. Обхват на насоките

Способността за управление на риска е определена в Решението като „способността на държава членка или нейните региони за ограничаване, адаптиране или напояване на рисковете (въздействието и вероятността за възникването на бедствие), установени в оценката на риска, до равнища, които са приемливи за тази държава членка“.

Всяка държава членка преценява сама какви са приемливите равнища в конкретния контекст и за различните рискове. Тази възможност за избор беше въведена с Решението, за да могат да бъдат взети предвид различните ситуации в отделните държави членки. Въпреки това преценката за това кои равнища са приемливи по принцип е имплицитен елемент на всяка оценка на способността. С течение на времето и натрупания опит някои елементи от направения избор в това отношение могат да станат по-експлицитни в националните оценки. Неотдавна Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) препоръча да бъдат разработени методи, които да са в помощ на заинтересованите страни на всички нива при определянето на приемливи равнища на риск, а така също и тези методи и резултатите от тях да бъдат публикувани по прозрачен начин, така че да спомогнат за повишаване на осведомеността сред заинтересованите страни ⁽¹⁾.

В Решението се посочва, че способността за управление на риска се оценява от гледна точка на „техническия, финансов и административен капацитет“ на държавата членка, на национално или на съответното поднационално ниво, да приема адекватни а) оценки на риска; б) планиране на управлението на риска с оглед на превенцията и готовността; и в) мерки за превенция на риска и за готовност за посрещането му. Така оценката на способността за управление на риска обхваща целия цикъл на управление на риска.

Държавите членки могат да извършват оценка на способността за управление на риска за конкретни рискове или да оценяват цялостната способност за управление на риска в рамките на многорисков подход. В насоките се препоръчва да бъдат обхванати природните и причинените от човека бедствия, както е посочено в член 1, параграф 2 от Решението относно механизъм за гражданска защита на Съюза.

2.2. Цели

Насоките имат следните цели:

- (1) да бъдат в помощ на органите на държавите членки да опознаят по-добре силните страни и потенциалните слабости на своите системи за управление на бедствия, да набележат добри практики и да започнат процес на подобряване;
- (2) да допринасят за разработването и споделянето на основани на знания и на факти политики и практики за управление на бедствия сред съответните административни равнища в държавите членки, в различните сектори, както и сред различни, но взаимосвързани области на компетентност в политиката;
- (3) да улеснят сътрудничеството между държавите членки в усилията за управление на рисковете в рамките на Механизма за гражданска защита на Съюза и други съответни системи за управление на бедствия.

Както е посочено в Решението, Комисията ще подпомага държавите членки при изпълнението на тези цели по редица начини, включително чрез улесняване на обмена на опит относно способността за управление на риска и нейната оценка ⁽²⁾.

3. МЕТОДИКА

3.1. Участници и срокове

Опитът на държавите членки и на други държави показва преимуществата на координирането от един-единствен орган на оценката на националната способност за управление на риска. Определянето на координиращ орган, който да помогне за управлението на оценката, може по-специално да допринесе за използване на последователна методика и за стимулиране на обмена на добри практики. В същото време всяка държава членка решава в съответствие със своята система за управление на какво равнище да се извършва оценката — национално или подходящо поднационално равнище.

⁽¹⁾ Организация за икономическо сътрудничество и развитие, Boosting Resilience through Innovative Risk Governance („Повишаване на устойчивостта чрез новаторски форми на управление на риска“), *OECD Reviews of Risk Management Policies* (Преглед на ОИСР на политиките за управление на риска), 2014 г., стр. 48—51, ISBN 978-92-64-20910-7.

⁽²⁾ Това може да включва свикването на международна група от експерти, които да оказват подкрепа за извършването на оценка на всички етапи от процеса, както и програма за партньорски проверки, чрез която държавите членки могат да почерпят от опита на другите държави при управлението на риска от бедствия.

Държавите членки се ангажираха да извършват тези оценки на всеки три години, като първите оценки трябва да бъдат предприети три години след окончателното изготвяне на насоките. Редовното извършване на оценка е важно, за да се гарантира непрекъснато подобряване на способността за управление на риска, в това число да се набележат потребностите и впоследствие да се приложат съответните мерки.

3.2. Процедура

Оценката на способността за управление на риска обхваща целия цикъл на управлението на риска, а именно оценката на риска, планирането на управлението на риска с оглед на превенцията и готовността и прилагането на мерките за превенция на риска и за готовност за посрещането му.

3.2.1. Оценка на риска

При извършването на оценка на риска целта следва да бъде постигането на общо разбиране сред всички заинтересовани страни за рисковете, пред които са изправени, и за тяхната относителна важност. Рисковете, които са установени, оценени и подредени по важност при оценката на риска, са основата за планирането на управлението на риска и последващото прилагане на мерки за превенция на риска и за готовност за посрещането му⁽¹⁾. Както се препоръчва в Насоките за оценка на риска, държавите членки, които за първи път извършват процеса на национална оценка на риска, следва да се концентрират върху най-важните сценарии за риска⁽²⁾.

3.2.2. Планиране на управлението на риска

Планирането на управлението на риска може да се извърши за всеки отделен риск или в рамките на интегриран между-секторен или дори многорисков подход. Конкретната цел при планирането е да се определи по какъв начин, чрез изпълнението на избрани мерки за превенция и готовност, може да бъде ограничен, адаптиран или намален всеки риск от гледна точка на въздействието и вероятността⁽³⁾. В плановете следва да се посочат също така необходимите ресурси и срокове и да се възложат отговорности, ако е уместно.

Първо следва да бъдат набелязани и подредени по приоритет подходящи мерки, които след това да бъдат подбрани в рамките на процес на вземане на решения, в който вземат достатъчно участие всички заинтересовани страни, така че да се осигури добро разбиране на мерките и на тяхната необходимост и степен на приоритет, като по този начин се гарантира широка подкрепа. В раздела за оценката на риска на Насоките за оценка на риска се съдържат начални указания относно методиката за набелязване и подреждане по приоритет на такива мерки⁽⁴⁾. Други примери, които държавите членки могат да прегледат, включват инструмента за оценка на способността за управление на извънредни ситуации в рамките на гражданската защита, разработен от Министерството за гражданска защита и управление на извънредни ситуации на Нова Зеландия⁽⁵⁾, Националната стратегия за безопасност и сигурност на Нидерландия или разработеното от френската Дирекция за отбрана и гражданска сигурност ръководство *Organisation de la Réponse de Sécurité Civile*⁽⁶⁾. На уебсайта на платформата на ЕС Climate-ADAPT се съдържа по-пълнен списък с добри практики⁽⁷⁾. Допълването с течение на времето на списъка с добри практики и примери би могло да допринесе за процеса на оценяване.

Методиките за планиране на управлението на риска на национално или поднационално равнище трябва да бъдат съобразени с потребностите и управленските структури на държавите членки. Това може да включва план за управление на риска за всеки риск или за всички рискове заедно, в който за основните рискове са представени осъществими на практика действия (т.е. мерки за превенция и готовност) за ограничаване, адаптиране или намаляване на установените рискове до приемливи равнища. Това може да включва и съпоставяне на различни мерки по отношение на тяхното нетно положително въздействие и разходите за осъществяването им.

Важно е процесът на планиране да доведе до набелязването и подбора на подходящи и конкретни мерки за превенция и готовност. Това следва да бъде съобразено с резултатите от оценката на риска.

3.2.3. Прилагане на мерки за превенция на риска и за готовност за посрещането му

В рамките на третото измерение на оценката на способността за управление на риска държавите членки следва да направят оценка на своята способност да прилагат мерките, набелязани при планирането на управлението на риска. Прилагането включва разпределяне на отговорностите и на средствата, задачи за мониторинг, както и процес на оценка и извличане на поуки.

⁽¹⁾ Въздействието на опасностите зависи отчасти от съществуващите мерки за намаляване и превенция на рисковете. Оценката на риска взема под внимание съществуващите мерки за оценка на въздействието, вероятността и приоритета на рисковете.

⁽²⁾ SEC(2010), 1626 final от 21.12.2010 г., стр. 29.

⁽³⁾ Планирането следва да взема под внимание плановете, разработени за рисковете в отделни сектори, например плановете за управление на риска от наводнения съгласно Директивата за наводненията (Директива 2007/60/ЕО).

⁽⁴⁾ На стр. 30 от Насоките за оценка на риска.

⁽⁵⁾ <http://www.civildefence.govt.nz/cdem-sector/monitoring-and-evaluation/cdem-capability-assessment-tool/>

⁽⁶⁾ Guide ORSEC Départemental, Direction générale de la sécurité civile et de la gestion des crises, <http://www.interieur.gouv.fr/Le-ministere/Securite-civile/Documentation-technique/Planification-et-exercices-de-Securite-civile>

⁽⁷⁾ <http://climate-adapt.eea.europa.eu/data-and-downloads?searchtext=&searchsectors=DISASTERRISKREDUCTION&searchtypes=ACTION#>

3.3. Роля на насоките

В насоките се предлага методика за оценка, която не е изчерпателна и трябва да бъде адаптирана към потребностите на всяка държава членка. Те следва да се разглеждат като обща отправна точка и да допринесат за общо разбиране на елементите, които да бъдат включени в националните оценки на способността за управление на риска.

Оценката на способността за управление на риска следва да започне с подробно описание (в качествен и ако е уместно, количествен план) на цикъла за управление на риска от бедствия. Изброените в раздел 4 въпроси имат за цел да насочат националните или поднационалните органи на държавите членки при извършването на оценка на тяхната способност за управление на риска въз основа на набор от административни, технически и финансови критерии. Когато се дава отговор на тези ключови въпроси, е важно оценката да обхване в качествен план, а доколкото е възможно — и в количествен план ситуацията, набелязаните потребности и мерките, които са били предприети или които могат да бъдат предприети.

Важно е не само да се извърши оценка на общия административен, технически и финансов капацитет за подходяща оценка на трите измерения на цикъла за управление на бедствия, но и да се оцени способността с оглед на подредените по приоритет рискове (включително рисковете, установени в хода на националната процедура за оценка на риска), за да се постигне реалистична оценка на управлението на конкретните рискове.

Оценката на способността за управление на риска може да се обобщи с помощта на образца в раздел 5, който представя кратък преглед на самооценката на способността за управление на риска от бедствия.

4. СЪДЪРЖАНИЕ НА ОЦЕНКАТА

В съответствие с Решението оценката на национално и/или на съответното поднационално равнище следва да съдържа три части — оценки на риска, планиране на управлението на риска и прилагане на мерки за превенция на риска и за готовност за посрещането му. Всяка от частите следва да се съсредоточи върху набор от елементи, свързани с административния, техническия и финансов капацитет, като например рамката, координирането, експертния опит, заинтересованите страни, информацията и комуникацията, методиката, инфраструктурата, оборудването и финансирането.

4.1. Оценка на риска

В тази част са включени въпроси, които обхващат административния, техническия и финансов капацитет за извършване на оценки на риска.

По отношение на оценката на административния капацитет е важно вниманието да се концентрира върху наличието на подходяща рамка, разпределянето на областите на компетентност и на отговорностите, наличието на необходимия експертен опит, степента на участие на външни заинтересовани страни и комуникацията.

За оценката на техническия капацитет е важно да се акцентира върху оценяването на това, дали се използват подходяща методика и инфраструктура. Извършването на цялостна оценка на риска може да включва и трансграничните и междусекторните измерения на риска, когато това е уместно, както и въздействието върху инфраструктурата.

За оценката на финансовия капацитет следва да се оцени наличността на финансови средства.

За да бъде достатъчно подробен, отговорът на всеки въпрос следва да включва обяснения относно това какви оценки са извършени, кога и как, както и подходящи и налични данни, стойности и препратки.

Рамка

Оценките на риска следва да бъдат ясно определени и да бъдат част от цялостна рамка.

Въпрос 1: Оценката на риска вписва ли се в цялостна рамка?

Обяснение: Да се изясни дали тази рамка е правна или процедурна и дали е определена на национално и/или на подходящо поднационално равнище.

Координиране

В структурата на управлението на риска се определят ясни отговорности за всички звена, участващи в оценката на риска, така че да се избегне припокриване или несъответствие между отговорностите и капацитета.

Въпрос 2: Възложени ли са ясно определени отговорности и роли/функции на звената, участващи в оценката на риска?

Обяснение: Да се опише на каква основа отговорностите за оценката на риска са разпределени в рамките на администрацията, дали тази основа или съответните процедури са документирани в писмена форма (например в правни текстове) и ако съществуват припокривания или потребности — по какъв начин те се вземат под внимание.

Въпрос 3: Дали отговорностите за оценяване на конкретни рискове са възложени на най-подходящите звена?

Обяснение: Да се опише как съответните звена участват в оценката на риска и начинът, по който се гарантира отговорността за справяне с конкретните рискове след оценката на риска.

Въпрос 4: Интегрирано ли е в оценките на риска междусекторното измерение на рисковете?

Обяснение: Да се опише кои оценени рискове включват междусекторно и многорисково измерение и до каква степен това измерение е включено при определянето на сценариите за риска. Когато е уместно, да се опише естеството на тяхното сътрудничество с други национални и/или съответните поднационални органи при извършване на тези оценки на риска.

Експертни становища

Експертите, които извършват оценката на риска, следва да имат необходимите компетенции и отговорност и да са преминали подходящо обучение за извършване на оценка на риска.

Въпрос 5: Дали разпределението на отговорностите за оценката на риска се преразглежда редовно?

Обяснение: Да се опише кои звена или служби участват в оценката на риска, как се определят/избират те, кои са компетенциите, които се вземат под внимание при разпределянето на отговорностите.

Въпрос 6: Дали експертите, които отговарят за оценката на риска, разполагат с подходяща информация, преминали ли са подходящо обучение и разполагат ли с подходящ експертен опит при оценката на рисковете?

Обяснение: Да се опише дали експертите имат достъп до обучение и видът на това обучение, нивото на техния опит, какви са техническият експертен опит и инструментите, които се използват и се считат за необходими при извършването на оценки на риска.

Други заинтересовани страни

Способността за оценка на риска зависи във все по-голяма степен от участието на различни заинтересовани страни от публичния и частния сектор. Звената, които извършват оценки на риска, могат да си сътрудничат с широк кръг от заинтересовани страни, в това число от частния сектор, академичните среди и други държавни субекти, които не участват пряко в процеса на оценяване.

Въпрос 7: Дали в процеса на оценка на риска участват съответните заинтересовани страни?

Обяснение: Да се опише кръгът от заинтересовани страни, които участват в процеса на оценка на риска. Те могат да включват представители на академичните среди, научноизследователски организации, частния сектор, както и държавни органи, които нямат пряк принос в процеса на оценка, включително от други държави членки или международни организации. Държавите членки могат да изтъкнат евентуални изводи, които да бъдат споделени.

Информация и комуникация

Оценката на риска изисква ефективни информационни и комуникационни системи. За по-доброто споделяне на информацията и данните и за по-добрата комуникация със съответните заинтересовани страни може да спомогне разбирането на необходимия административен капацитет за съобщаване на резултатите от оценките на риска и на неговото значение за цялостната комуникация по отношение на риска.

Въпрос 8: Наличен ли е необходимият административен капацитет за съобщаване на обществеността на резултатите от оценките на риска?

Обяснение: Да се дадат подробности относно начина, по който е организирана комуникацията с гражданите относно разпространението на резултатите от оценката на риска.

Въпрос 9: Наличен ли е необходимият административен капацитет за съобщаване на резултатите от оценките на риска във вътрешен план, включително сценариите за риска, поуките и т.н.?

Обяснение: Да се опише начинът, по който е организиран обменът на информация между различните публични власти и различните равнища на администрация.

Въпрос 10: Дали резултатите от оценките на риска са включени в комуникационна стратегия за риска?

Обяснение: Да се опише начинът, по който разпространението на резултатите от оценката на риска на разположение на обществеността е включено в стратегия за комуникация за риска на национално и/или поднационално равнище.

Методика

Въпрос 11: Дали националното или поднационалното звено е разработило методика за оценка на риска? Дали тази методика е записана или публикувана и какви са нейните основни елементи?

Обяснение: Да се опише подходът на национално или поднационално равнище към оценката на риска (оценка по отделни рискове, сценарии, реални примери, обща оценка); да се опише методиката, използвана за анализиране на възможните въздействия, методиката за изчисляване на вероятности, съображенията или методиката по отношение на приоритетите и за отхвърляне на рискове; да се опише дали се извършва преглед на оценките на риска и в рамките на какъв период от време, дали методиката се записва в документ и дали се предоставя и на кого, дали елементи на оценката на риска са достъпни за обществеността.

Въпрос 12: Интегрирано ли е в оценките на риска трансграничното измерение на рисковете?

Обяснение: Да се опише кои от оценените рискове включват трансгранично измерение и степента, в която това трансгранично измерение е включено в оценката на риска (например при разработване на сценарии). Когато е уместно, държавите членки могат да опишат естеството на своето сътрудничество с други държави членки при извършването на оценки на риска с трансгранично измерение.

Въпрос 13: Инфраструктурата включена ли е в оценката на рисковете?

Обяснение: Да се посочи кои видове критична инфраструктура (национална и европейска) са включени в разработването на сценарии и оценката на рисковете. Тази инфраструктура може да включва, наред с другото, пътища, сгради, язовири, железопътни линии, мостове, спътници, подземни системи, кабели, болници, убежища.

Информационни и комуникационни технологии

Въпрос 14: Налична ли е съответната инфраструктура в областта на ИКТ за провеждането на оценки на риска?

Обяснение: Да се опише какъв вид инфраструктура е на разположение за извършването на оценки на риска, като това може да са инструменти на ИКТ, спътници и др. Държавите членки могат да включат описание на текущи научни изследвания за разработване на нова инфраструктура в областта на ИКТ в помощ на извършването на оценки на рисковете. В случай че инфраструктурата се споделя с други държави, държавите членки могат също така да опишат вида на осъществяваното сътрудничество (например сателитни изображения).

Въпрос 15: Налични ли са подходящите за извършването на оценка на риска информация и данни (включително исторически данни)?

Обяснение: Да се опишат използваните източници на информация и данни и дали съществуват бази данни за извършването на оценки на риска. Държавите членки могат да представят нововъведения, които се осъществяват за подобряване на събирането на данни и информация.

Финансиране

Финансирането обхваща цялостния процес на набелязване, оценка и резервиране на средствата, необходими за извършването и актуализирането на оценките на риска.

Въпрос 16: *Наличен ли е подходящият финансов капацитет за извършване и актуализиране на оценки на риска?*

Обяснение: Да се опише дали са налични финансови средства за разработване на оценки на риска и за осигуряване на актуализирането на съществуващите оценки.

4.2. Планиране на управлението на риска

В тази част са включени въпроси, които обхващат административния, техническия и финансовия капацитет за планиране на управлението на риска.

По отношение на оценката на административния капацитет е важно вниманието да се съсредоточи върху координирането на процеса, наличието на необходимия експертен опит, наличието на съответните методики, степента на участие на външни заинтересовани страни и комуникацията.

За оценката на техническия капацитет е важно да се акцентира върху оценяването на това, дали се използва подходящо оборудване.

За оценката на финансовия капацитет следва да се оцени наличността на финансови средства.

За да бъде достатъчно подробен, отговорът на всеки въпрос следва да включва обяснения за предприетите действия, в това число кога и как са били предприети, както и подходящи и налични данни, стойности и препратки.

Координиране

В структурата на управлението на риска се определят ясни отговорности за всички страни, участващи в планирането на управлението на риска, така че да се избегне припокриване или несъответствие между отговорностите и капацитета.

Въпрос 17: *Възложени ли са ясно определени отговорности и роли/функции на звената, участващи в планирането на мерките за превенция на риска и готовност за посрещането му?*

Обяснение: Да се опише на каква основа отговорностите за процеса на планиране са разпределени в рамките на администрацията, дали тази основа или съответните процедури са документирани в писмена форма (например в правни текстове), ако съществуват припокривания или потребности — по какъв начин те се вземат под внимание, както и дали е обхванато междусекторното измерение.

Въпрос 18: *Дали са гарантирани и редовно оценявани отговорностите за планиране за конкретни рискове?*

Обяснение: Да се опише как е осигурена отговорността за планиране за конкретни рискове и дали съществува процес на оценка на разпределението на отговорностите за конкретни рискове.

Експертни становища

Следва да бъдат въведени методики за планиране на работната сила, така че да се осигури оптимално равнище на персонала. Експертите, натоварени с планирането на управлението на риска, следва да разполагат с необходимата информация и да получават подходящо обучение.

Въпрос 19: *Има ли достатъчен брой експерти за планирането на мерки за превенция и готовност въз основа на рисковете, установени в оценката на риска?*

Обяснение: Да се опише кои звена или ведомства участват в процеса на планиране, как се определят/избират те, дали броят на персонала се счита за подходящ.

Въпрос 20: *Налице ли е ефективно обучение за експертите на различни равнища, които отговарят за планирането на мерки за превенция и готовност?*

Обяснение: Да се опише дали експертите, които извършват дейности по планирането, имат достъп до обучение и какъв е видът на това обучение.

Въпрос 21: Информирани ли са експертите, участващи в планирането на мерки за превенция и готовност, относно общите политически цели/приоритети, свързани с управлението на риска от бедствия?

Обяснение: Да се опише дали съществува стратегия за управление на риска и ако отговорът е „да“, по какъв начин целите, приоритетите или процесите се съобщават на експертите, участващи в планирането на мерките за превенция и готовност.

Въпрос 22: Съществува ли процес, който гарантира, че познанията на експертите, натоварени с планирането на мерките за превенция и готовност, се поддържат и доразвиват?

Обяснение: Да се опише по какъв начин знанията се споделят сред експертите, участващи в процеса на планиране, и по какъв начин се гарантира, че знанието се запазва.

Методика

Националното или поднационалното звено следва да е разработило методика, съгласно която да се извършва планирането на управлението на риска за очакваните въздействия на установените рискове, които се оценяват в съответствие с разработената методика и са съответно подредени по приоритет.

Въпрос 23: Разполагат ли различните отговорни звена с методика, разработена за планиране на управлението на риска? Кои са ключовите елементи на тези методики?

Обяснение: Да се опишат националните или поднационалните подходи спрямо планирането, да се опишат методите, използвани за разработване на мерки за превенция и готовност и за анализиране на възможното им въздействие върху намаляването на риска.

Въпрос 24: Дали методиките за планиране на управлението на риска включват идентифицирането на инфраструктурата, която е от значение за намаляване на установените рискове?

Обяснение: Да се опише как се идентифицира съответната инфраструктура, как се оценява нейното състояние с оглед на намаляването на рисковете, дали се съставя списък на съответната инфраструктура и дали той се актуализира редовно, дали се установяват нуждите от инвестиции.

Други заинтересовани страни

Способността за управление на риска все повече зависи от участието и сътрудничеството на различни заинтересовани страни от публичния и частния сектор, като например агенциите за управление на риска от бедствия, здравните служби, противопожарните служби, полицията, операторите на транспортни услуги/електропреносни системи/далекосъобщителни услуги, доброволческите организации, граждани/доброволци, научни експерти, въоръжените сили или организации в други държави членки.

Въпрос 25: Дали съответните публични и частни заинтересовани страни са информирани относно процеса на планиране и участват ли те в него?

Обяснение: Да се опише подходът към участието на заинтересовани страни от публичния и частния сектор, какъв вид заинтересовани страни допринасят за процеса на планиране и евентуални изводи, които могат да бъдат споделени.

Въпрос 26: Дали някои от рисковете, установени в оценките на риска, се споделят с публични или частни дружества и ако това е така, по какъв начин се гарантира, че се насърчава планирането на мерки за превенция и готовност от страна на обществеността и тези дружества?

Обяснение: Да се опише взаимодействието с партньорските организации в процеса на планиране, какви са договореностите, ако има такива, за насърчаване на достатъчно качество, как мерките за превенция и готовност, планирани от тези организации, допринасят за очакваното намаляване на риска.

Въпрос 27: Дали националните или поднационалните звена вземат участие в трансгранично планиране на мерки за превенция и готовност?

Обяснение: Да се опишат действията за трансгранично планиране, в които тези звена са участвали напоследък, дали този процес на съвместно планиране е довел до конкретни договорености за по-нататъшно сътрудничество (например меморандуми за разбирателство и споразумения за нивото на обслужване), както и извлечени опит и поуки, които могат да бъдат споделени.

Информация и комуникация

Управлението на сложни рискове изисква ефективни информационни и комуникационни системи за планиране на мерките за превенция и готовност. Ето защо националните или поднационалните звена трябва да разполагат с правила и процедури, които позволяват обмен на информация, обмен на данни и комуникация с различни заинтересовани страни.

Въпрос 28: Информирани ли са съответните заинтересовани страни, включително гражданите, за основните елементи на планирането на управлението на риска?

Обяснение: Да се опише начинът, по който е организиран информационният поток между различните заинтересовани страни от публичния и частния сектор, както и между различните равнища на администрацията, за да се гарантира, че съответните заинтересовани страни са уведомени и в състояние да допринесат със своите знания. Държавите членки могат да опишат и как е организирана комуникацията с гражданите относно планирането на някои мерки за превенция и готовност и евентуални изводи, които могат да бъдат споделени.

Оборудване

В частта за оценката на техническия капацитет се разглежда дали е налично оборудването, необходимо за планиране на мерките за превенция и готовност. Оборудването би могло да бъде софтуерни инструменти в помощ на процеса на планиране.

Въпрос 29: Налични ли са оборудването и инструментите, необходими за подпомагане и/или извършване на планирането на мерките за превенция и готовност?

Обяснение: Да се опише дали и какво оборудване и инструменти са на разположение, дали има някакви допълнителни нужди, несъответствия и/или припокриване.

Финансиране

Финансирането обхваща цялостния процес на набелязване, оценка и резервиране на средствата, необходими за посрещане на потенциалните финансови задължения, произтичащи от управлението на рисковете (финансиране на мерките за превенция и готовност) в резултат на подреждането по приоритет на рисковете. То включва и участието на заинтересовани страни във финансирането на управлението на риска, когато е уместно.

Въпрос 30: Като част от процеса на планиране направена ли е оценка на необходимото финансиране за осъществяването на мерките за превенция и готовност и набелязани ли са възможни източници на финансиране?

Обяснение: Да се опише дали съществува методика за оценка на нуждите от финансиране, кои са набелязаните източници на финансиране, дали е било искано европейско финансиране или дали ще бъде поискано такова.

Въпрос 31: Като част от процеса на планиране вземат ли се под внимание бъдещите инвестиционни планове и възможната роля на финансирането от частния сектор?

Обяснение: Да се опише дали и по какъв начин процесът на планиране спомага за набелязване на бъдещите инвестиционни приоритети, доколко частни организации участват в този процес, дали се търси сътрудничество с частния сектор за финансиране на приоритетните инвестиции.

Въпрос 32: Като част от процеса на планиране дали са набелязани или определени предварително процедури или планове, които да гарантират наличието на финансиране за мерките за превенция и готовност, необходими за намаляване на установените рискове?

Обяснение: Да се опише как се разглеждат в процеса на планиране бюджетните и правните въпроси, свързани с гъвкавото разпределение на ресурсите, дали са предприети или стартирани конкретни мерки, които позволяват гъвкавост, дали съществуват правни или политически пречки за такъв подход.

4.3. Прилагане на мерки за превенция на риска и за готовност

В тази част са включени въпроси, които обхващат административния, техническия и финансовия капацитет за прилагане на мерки за превенция и готовност.

По отношение на оценката на административния капацитет е важно да се разгледат наличието на съответната стратегия, политика и методики, наличието на изисквания експертен опит, координирането на процеса, степента на участие на заинтересованите страни, както и комуникацията и въведените процедури.

За оценката на техническия капацитет е важно да се акцентира върху оценяването на това, дали се използват подходяща инфраструктура, оборудване и доставки, както и наличието на технически експертен опит и неговата уместност.

За оценката на финансовия капацитет следва да се оцени наличността на финансови средства.

За да бъде достатъчно подробен, отговорът на всеки въпрос следва да включва обяснения за предприетите действия, в това число кога и как са били предприети, както и подходящи и налични данни, стойности и препратки.

Стратегия/политика/методика

Националните или поднационалните звена са разработили подходи за изпълнение на мерките за превенция на риска и за готовност за посрещането му. Оценява се въздействието, което планираните мерки за превенция и готовност се очаква да окажат по отношение на намаляването на риска, и мерките се подреждат по приоритет и се адаптират в съответствие с това.

Въпрос 33: *Свързано ли е изпълнението на мерките за превенция и готовност с планирането на управлението на риска? Дали то е част от стратегия или политика и дали е определена методика?*

Обяснение: Да се опише националният или поднационалният подход, който свързва процеса на планиране с изпълнението на мерките, да се опише начинът на изпълнение, как се анализира въздействието на това изпълнение върху ограничаването, адаптирането и намаляването на риска и как това служи за работата по планиране и оценка на риска, като се взема предвид съгласуваността със съществуващите мерки за превенция и готовност, свързани с приспособяването към въздействията на изменението на климата, когато има такива мерки.

Въпрос 34: *Разработени ли са методи за докладване на щети и загуби на човешки живот? Дали разходите за щетите са приблизително оценявани и дали тези данни са документирани и съхранявани?*

Обяснение: Да се опишат разработените методи за докладване на щети и загуби на човешки живот, дали тази информация се споделя със заинтересованите страни и гражданите, дали заинтересованите страни допринасят за докладването на щети и/или за приблизителната оценка на разходите, дали данните за щетите се документират и съхраняват редовно или спорадично, какъв е обхванятият период от време и дали тези доклади се предоставят на разположение на обществеността.

Координиране

В структурата на управлението на риска се определят ясни отговорности за всички звена, участващи в прилагането на мерки за превенция и готовност, така че да се избегне припокриване или несъответствие между отговорностите и капацитета.

Въпрос 35: *Възложени ли са ясно определени отговорности и роли/функции на звената, участващи в прилагането на мерките за превенция на риска и готовност за посрещането му?*

Обяснение: Да се опише на каква основа отговорностите за процеса на прилагане са разпределени в рамките на администрацията, дали съответните процедури са документирани в писмена форма (например в правни текстове), ако съществуват припокривания, допълнителни нужди и/или несъответствия — по какъв начин те се вземат под внимание, както и дали е обхванато междусекторното измерение.

Експертно становище

Въведени са методики за планиране на работната сила, така че да се осигури оптимално равнище на персонала. Въведени са инструменти за управление на ефективността на персонала, които включват редовен преглед на нуждите от обучение и развитие.

Въпрос 36: Актуализирано ли е разпределението на отговорностите сред експертите, участващи в прилагането на мерките за превенция и готовност, и налице ли са достатъчни ресурси за прилагането на тези мерки въз основа на процеса на планиране?

Обяснение: Да се опише кои ведомства (напр. министерства, агенции) участват в прилагането на мерките, по какъв начин тези ведомства са определени/избрани, кои компетенции на служителите се отчитат при разпределянето на отговорностите, дали броят на персонала се счита за подходящ.

Въпрос 37: Дали експертите, отговорни за прилагането на мерките за превенция и готовност, са съответно информирани, обучени и с подходящ опит?

Обяснение: Да се опише дали и какъв вид обучение се предлага на служителите, участващи в прилагането на мерките, доколко тези служители вече са участвали в прилагането на мерки за превенция и готовност, как участващите в прилагането на мерките служители са били информирани за целите, приоритетите или процесите.

Други заинтересовани страни

Способността за управление на риска все повече зависи от участието и сътрудничеството на различни заинтересовани страни от публичния и частния сектор, като например агенциите за управление на риска от бедствия, здравните служби, противопожарните служби, полицията, операторите на транспортни услуги/електропреносни системи/далекосъобщителни услуги, доброволческите организации, граждани/доброволци, научни експерти, въоръжените сили или организации в други държави членки (транснационално управление на риска). Ето защо справянето с нови рискове налага изграждането на мрежа за реагиране, която е в състояние да мобилизира целия необходим капацитет от страна на различни заинтересовани страни.

Въпрос 38: Дали съответните заинтересовани страни са информирани и вземат участие в прилагането на мерките за превенция и готовност?

Обяснение: Да се опише подходът към участието на заинтересовани страни от публичния и частния сектор или към управлението на мрежи, какъв вид заинтересовани страни допринасят за прилагането на мерките и евентуални изводи, които могат да бъдат споделени.

Въпрос 39: Участва ли националното или поднационалното звено в прилагането на трансгранични мерки за превенция и готовност?

Обяснение: Да се опишат прилаганите трансгранични мерки за превенция и готовност, кои други заинтересовани страни вземат участие, дали съвместното прилагане на мерки е довело до конкретни договорености за по-нататъшно сътрудничество (например меморандуми за разбирателство и споразумения за нивото на обслужване), както и извлечени опит и поуки, които могат да бъдат споделени.

Въпрос 40: Дали тези заинтересовани страни от публичния и частния сектор прилагат мерките за превенция и готовност, като осигуряват достатъчно качество, за да се постигнат очакваните резултати по отношение на намаляването на риска?

Обяснение: Съществуват ли договорености, които насърчават достатъчно добро качество, как допринасят мерките за превенция и готовност, прилагани от тези организации, за очакваното намаляване на риска и извлечен опит, който може да бъде споделен.

Процедури

Управлението на риска трябва да включва разработването на солидни процедури, които да осигурят функционирането на системата за управление на риска. Ето защо в рамките на процеса на прилагане на мерките за превенция и готовност трябва да се определят процедури, които допринасят за ограничаването на риска.

Въпрос 41: Дали прилагането на мерките за превенция и готовност включва разработването на процедури за ранно предупреждение, активиране, насочване към оперативен център, дезактивиране или мониторинг?

Обяснение: Да се опише дали са въведени процедури, как действат те на практика, дали са разработени стандартни оперативни процедури, за кои действия са разработени тези процедури, евентуални изводи, които могат да бъдат споделени.

Информация и комуникация

Управлението на сложни рискове изисква ефективни информационни и комуникационни системи за прилагане на мерките за превенция и готовност. Ето защо националните или поднационалните звена трябва да разполагат с правила и процедури, които позволяват обмен на информация, обмен на данни и комуникация с различни заинтересовани страни, в това число и гражданите, по всяко време на прилагането на мерките за превенция и готовност.

Въпрос 42: Дали необходимата информация е на разположение и дали тя се обменя редовно в рамките на националното или поднационалното звено?

Обяснение: Да се опише начинът, по който е организиран информационният поток между различните публични звена, както и между различните равнища на администрацията, за да се гарантира, че съответните служби са уведомени и в състояние да допринесат със своите знания.

Въпрос 43: Въведени ли са комуникационни стратегии, включително използването на различни медийни средства (в това число социалните медии), за ефективен обмен на информация с гражданите с цел да се повиши осведомеността и да се изгради доверие?

Обяснение: Да се дадат подробности за начина, по който се организират информирането и комуникацията с гражданите преди, по време на и след изпълнението на мерките, и евентуални изводи, които могат да бъдат споделени.

Инфраструктура, в това число и ИТ инфраструктура

В тази част на оценката на техническия капацитет се разглежда дали съществуващата инфраструктура (като пътища, сгради, язовири, железопътни линии, мостове, сателити, подземни тръбопроводи, кабели, болници, убежища, системи за ранно предупреждение и др.), която се счита от значение за намаляването на установените рискове, отговаря на определени стандарти за сигурност, безопасност и качество.

Въпрос 44: Анализирано ли е състоянието на инфраструктурата, която е от значение за прилагането на мерките за превенция и готовност?

Обяснение: Да се опише как се определя коя инфраструктура е от решаващо значение за смекчаването на специфични рискове, как се оценява нейното състояние с оглед на намаляване на рисковете, дали е съставен и редовно актуализиран списък на съответната инфраструктура, дали са набелязани нуждите от инвестиции, дали държавите членки са въвели политика за критичната инфраструктура.

Оборудване и доставки

В тази част на оценката на техническия капацитет се разглежда дали оборудването за превенция и готовност отговаря на стандартите, необходими за прилагане на мерки за превенция и готовност.

Въпрос 45: Има ли инвентар на наличното оборудване, необходимо за извършването на планираните мерки за превенция и готовност? Дали прилагането на мерките за превенция и готовност включва идентифицирането на евентуалните нужди от оборудване въз основа на съществуващия инвентар?

Обяснение: Да се опише дали е съставен инвентар на наличното оборудване и неговата употреба и дали е актуализиран. Да се опише дали в процеса на прилагане на мерките са идентифицирани нужди от оборудване (и кои) с цел адекватно намаляване на рисковете, разглеждани в процеса на планиране, дали е съставен инвентар на наличното оборудване и дали е направен анализ доколко то е подходящо, за да се установят допълнителни нужди или несъответствия, какви стъпки се предприемат, за да се отговори на нуждите.

Въпрос 46: Установени ли са рискове за веригата на доставки по време на изпълнението на мерките за превенция и готовност и взети ли са мерки за ограничаване на риска от недостиг на доставки?

Обяснение: Да се опише дали са установени рискове за веригата за доставки (и кои), как се анализира въздействието на тези рискове, дали са предприети мерки (и кои) за ограничаване на тези рискове, дали са сключени трансгранични договорености или споразумения за сътрудничество с цел ограничаване на такива рискове.

Технически експертен опит

Техническият експертен опит включва наличните умения и методиките, разработени за прилагането на мерки за превенция и готовност. Тъй като техническият експертен опит е нематериален капацитет, това налага неговото запазване, било то чрез документация, или обмен и учене.

Въпрос 47: *Разполагат ли експертите, натоварени с прилагането на мерките за превенция и готовност, с необходимия технически експертен опит, за да се гарантира подходящо прилагане на мерките, и дали са осигурени запазването и доразвиването на този експертен опит?*

Обяснение: Да се опише какъв вид експертен опит се използва и се счита за необходим за прилагането на мерките за превенция и готовност, дали се използват технически средства за прилагането (и кои), дали експертите се обучават непрекъснато, за да осъвременяват знанията си, така че да бъдат в състояние да използват адекватно техническите средства, по какъв начин се споделят знанията между участниците в прилагането на мерките за превенция и готовност, как се насърчава професионалното развитие.

Въпрос 48: *Дали експертите, натоварени с прилагането на мерки за превенция и готовност, знаят как да прилагат процедурите за възлагане на обществени поръчки и за логистика при изпълнението на тези задачи и дали са подходящо обучени да прилагат тези процедури?*

Обяснение: Да се опише как и какъв вид обучение се предлага за изграждане или доразвиване на такъв опит или всяка друга въведена мярка, която спомага за придобиването на това знание.

Въпрос 49: *Дали експертите, натоварени с прилагането на мерки за превенция и готовност, имат знанията за планиране на жизнения цикъл и на капацитет за спешно реагиране и дали тези методи се използват за преглед на функционирането на оборудването и системите и за възможност за увеличаване на капацитета в случай на извънредна ситуация?*

Обяснение: Да се опише дали тези методи се прилагат с оглед на мерките за превенция и готовност, дали и какъв вид обучение се предлага за изграждане или доразвиване на такъв опит или всяка друга въведена мярка, която спомага за придобиването на това знание.

Финансиране на мерки за изпълнение

Това изискване разглежда дали са осигурени финансови средства и бърз достъп до тях за финансирането на вероятни спешни ситуации, установени при оценката на риска и планирането.

Въпрос 50: *При изпълнението на мерки за превенция и готовност, необходими за ограничаване, адаптиране и намаляване на установените рискове, набелязани или установени ли са бюджет, правно основание и процедури, за да може да се планира гъвкаво разпределение на ресурсите?*

Обяснение: Да се опише как се разглеждат в процеса на изпълнение бюджетните и правните въпроси, свързани с гъвкавото разпределение на ресурсите, дали са предприети или стартирани конкретни мерки, които позволяват гъвкавост, дали съществуват несъответствия, допълнителни нужди или правни или политически пречки за такъв подход.

Въпрос 51: *Прилагането на мерките за превенция и готовност включва ли изготвянето на споразумения със заинтересованите страни, в които се урежда споделянето на разходите?*

Обяснение: Да се опише дали съществуват планове за споделяне на финансовата тежест; дали държавите членки се обръщат към заинтересовани страни и към кои, дали има договорености или стремеж за сключване на такива договорености за покриване на тези разходи.

5. РЕЗЮМЕ

В края на оценката държавите членки ще разполагат с добра междусекторна картина на различните рискове, които следва да преодолеят, с представа за уместността и действителната ефективност на процеса на планиране на управлението на риска, включително набелязването на подходящи мерки за превенция и готовност, както и с ясна картина на процесите на прилагане на съответните мерки.

Следната таблица може да се използва за обобщение на различните компоненти на оценката на способността за управление на риска на национално равнище. Таблицата ще допълни оценката на способността за управление на риска на национално или на съответното поднационално равнище, която, в съответствие с Решението, държавите членки трябва да извършват и предоставят на Комисията на всеки три години след окончателното изготвяне на настоящите насоки.

За всеки въпрос по-долу следва да се определи подходящото равнище въз основа на следното разпределение:

- не е приложимо: Не е идентифициран капацитет или развитието на капацитет не се счита за приложимо,
- (1): Капацитет, който се счита за приложим — работата още не е започнала,
- (2): Идентифициран капацитет — първоначален напредък,
- (3): Приложен капацитет в ключови области,
- (4): Изграден капацитет, който продължава да се развива,
- Забележки: Допълнителна обосновка за избора на равнище.

Оценка на риска

Въпроси	Равнища					Забележки
Въпрос 1: Оценката на риска вписва ли се в цялостна рамка?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 2: Възложени ли са ясно определени отговорности и роли/функции на съответните звена, участващи в оценката на риска?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 3: Дали отговорностите за оценяване на конкретни рискове са възложени на най-подходящите звена?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 4: Интегрирано ли е в оценките на риска междусекторното измерение на рисковете?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 5: Дали разпределението на отговорностите за оценката на риска се преразглежда редовно?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 6: Дали експертите, които отговарят за оценката на риска, разполагат с подходяща информация, преминали ли са подходящо обучение и разполагат ли с подходящ експертен опит при оценката на рисковете?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 7: Дали в процеса на оценка на риска участват съответните заинтересовани страни?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 8: Наличен ли е необходимият административен капацитет за съобщаване на обществеността на резултатите от оценките на риска?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 9: Наличен ли е необходимият административен капацитет за съобщаване на резултатите от оценките на риска във вътрешен план, включително сценариите за риска, поуките и т.н.?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 10: Дали резултатите от оценките на риска са включени в комуникационна стратегия за риска?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 11: Дали националното или поднационалното звено е разработило методика за оценка на риска? Дали тази методика е записана или публикувана и какви са нейните основни елементи?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 12: Интегрирано ли е в оценките на риска трансграничното измерение на рисковете?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 13: Инфраструктурата включена ли е в оценката на рисковете?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 14: Налична ли е съответната инфраструктура в областта на ИКТ за провеждането на оценки на риска?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 15: Налични ли са подходящите за извършването на оценка на риска информация и данни (включително исторически данни)?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 16: Наличен ли е подходящият финансов капацитет за извършване и актуализиране на оценки на риска?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	

Планиране на управлението на риска	Въпроси	Равнища					Забележки
	Въпрос 17: Възложени ли са ясно определени отговорности и роли/функции на звената, участващи в планирането на мерките за превенция на риска и готовност за посрещането му?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 18: Дали са гарантирани и редовно оценявани отговорностите за планиране за конкретни рискове?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 19: Има ли достатъчен брой експерти за планирането на мерки за превенция и готовност въз основа на рисковете, установени в оценката на риска?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 20: Налице ли е ефективно обучение за експертите на различни равнища, които отговарят за планирането на мерки за превенция и готовност?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 21: Информирани ли са експертите, участващи в планирането на мерки за превенция и готовност, относно общите политически цели/приоритети, свързани с управлението на риска от бедствия?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 22: Съществува ли процес, който гарантира, че познанията на експертите, натоварени с планирането на мерките за превенция и готовност, се поддържат и доразвиват?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 23: Разполагат ли различните отговорни звена с методика, разработена за планиране на управлението на риска? Кои са ключовите елементи на тези методики?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 24: Дали методиките за планиране на управлението на риска включват идентифицирането на инфраструктурата, която е от значение за намаляване на установените рискове?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 25: Дали съответните публични и частни заинтересовани страни са информирани относно процеса на планиране и участват ли те в него?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 26: Дали някои от рисковете, установени в оценките на риска, се споделят с публични или частни дружества и ако това е така, по какъв начин се гарантира, че се насърчава планирането на мерки за превенция и готовност от страна на обществеността и тези дружества?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 27: Дали националните или поднационалните звена вземат участие в трансгранично планиране на мерки за превенция и готовност?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 28: Информирани ли са съответните заинтересовани страни, включително гражданите, за основните елементи на планирането на управлението на риска?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	

	Въпроси	Равнища					Забележки
			(1)	(2)	(3)	(4)	
Прилагане на мерки за превенция и готовност	Въпрос 29: Налични ли са оборудването и инструментите, необходими за подпомагане и/или извършване на планирането на мерките за превенция и готовност?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 30: Като част от процеса на планиране направена ли е оценка на необходимото финансиране за осъществяването на мерките за превенция и готовност и набелязани ли са възможни източници на финансиране?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 31: Като част от процеса на планиране вземат ли се под внимание бъдещите инвестиционни планове и възможната роля на финансирането от частния сектор?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 32: Като част от процеса на планиране дали са набелязани или определени предварително процедури или планове, които да гарантират наличието на финансиране за мерките за превенция и готовност, необходими за намаляване на установените рискове?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 33: Свързано ли е изпълнението на мерките за превенция и готовност с планирането на управлението на риска? Дали то е част от стратегия или политика и дали е определена методика?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 34: Разработени ли са методи за докладване на щети и загуби на човешки живот? Дали разходите за щетите са приблизително оценявани и дали тези данни са документирани и съхранявани?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 35: Възложени ли са ясно определени отговорности и роли/функции на звената, участващи в прилагането на мерките за превенция на риска и готовност за посрещането му?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 36: Актуализирано ли е разпределението на отговорностите сред експертите, участващи в прилагането на мерките за превенция и готовност, и налице ли са достатъчни ресурси за прилагането на тези мерки въз основа на процеса на планиране?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 37: Дали експертите, отговорни за прилагането на мерките за превенция и готовност, са съответно информирани, обучени и с подходящ опит?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 38: Дали съответните заинтересовани страни са информирани и вземат участие в прилагането на мерките за превенция и готовност?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 39: Участва ли националното или поднационалното звено в прилагането на трансгранични мерки за превенция и готовност?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
	Въпрос 40: Дали тези заинтересовани страни от публичния и частния сектор прилагат мерките за превенция и готовност, като осигуряват достатъчно качество, за да се постигнат очакваните резултати по отношение на намаляването на риска?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	

Въпроси	Равнища					Забележки
Въпрос 41: Дали прилагането на мерките за превенция и готовност включва например разработването на процедури за ранно предупреждение, активиране, насочване към оперативен център, дезактивиране или мониторинг?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 42: Дали необходимата информация е на разположение и дали тя се обменя редовно в рамките на националното или поднационалното звено?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 43: Въведени ли са комуникационни стратегии, включително използването на различни медийни средства (в това число социалните медии), за ефективен обмен на информация с гражданите с цел да се повиши осведомеността и да се изгради доверие?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 44: Анализирано ли е състоянието на инфраструктурата, която е от значение за прилагането на мерките за превенция и готовност?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 45: Има ли инвентар на наличното оборудване, необходимо за извършването на планираните мерки за превенция и готовност? Дали прилагането на мерките за превенция и готовност включва идентифицирането на евентуалните нужди от оборудване въз основа на съществуващ инвентар?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 46: Установени ли са рискове за веригата на доставки по време на изпълнението на мерките за превенция и готовност и взети ли са мерки за ограничаване на риска от недостиг на доставки?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 47: Разполагат ли експертите, натоварени с прилагането на мерките за превенция и готовност, с необходимия технически експертен опит, за да се гарантира подходящо прилагане на мерките, и дали са осигурени запазването и доразвиването на този експертен опит?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 48: Дали експертите, натоварени с прилагането на мерки за превенция и готовност, знаят как да прилагат процедурите за възлагане на обществени поръчки и за логистика при изпълнението на тези задачи и дали са подходящо обучени да прилагат тези процедури?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 49: Дали експертите, натоварени с прилагането на мерки за превенция и готовност, имат знанията за планиране на жизнения цикъл и на капацитет за спешно реагиране и дали тези методи се използват за преглед на функционирането на оборудването и системите и за възможност за увеличаване на капацитета в случай на извънредна ситуация?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 50: При изпълнението на мерки за превенция и готовност, необходими за ограничаване, адаптиране и намаляване на установените рискове, набелязани или установени ли са бюджет, правно основание и процедури, за да може да се планира гъвкаво разпределение на ресурсите?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	
Въпрос 51: Прилагането на мерките за превенция и готовност включва ли изготвянето на споразумения със заинтересованите страни, в които се урежда споделянето на разходите?	не е приложимо	(1)	(2)	(3)	(4)	

6. СПИСЪК НА ПОЗОВАВАНИЯТА И ДОКУМЕНТИ В ТАЗИ ОБЛАСТ

A Simple Guide to Risk and its Management (Ръководство относно риска и неговото управление), Broadleaf Capital International PTY Ltd, 2012 г. (въз основа на ISO 31000:2009)

http://broadleaf.com.au/old/pdfs/trng_tuts/Tut_Simple_Guide_to_Risk_v11.pdf

An overview of the EFQM Excellence Model (Общ преглед на модела за качество на Европейската фондация за управление на качеството), Европейска фондация за управление на качеството, Брюксел; Този модел може да се използва, за да се оценят сегашните възможности на дадена организация

<http://www.efqm.org/>

Best Practices on Flood Prevention and Mitigation (Най-добри практики за предотвратяване и ограничаване на последиците от наводненията), представени на заседанието на директорите на службите по водите в Атина през юни 2003 г. и подготвени от Нидерландия и Франция (актуализирана версия на Насоките на Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации за устойчиво предотвратяване на наводненията, 2000 г.)

http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/pdf/flooding_bestpractice.pdf

Civil Defence Emergency Capability Assessment Tool v. 4.2 (final) — Инструмент за оценка на способността за управление на извънредни ситуации в рамките на гражданската защита, основан на националната стратегия на Нова Зеландия в тази област; инструментът е разработен в Excel, акцентира върху организационните способности и обхваща въпроси на съответствието, изпълнението и резултатите

<http://www.civildefence.govt.nz/cdem-sector/monitoring-and-evaluation/cdem-capability-assessment-tool/>

Core Capabilities Crosswalk, Министерство на вътрешната сигурност на САЩ, Федерална агенция за управление на извънредни ситуации (FEMA), актуализация: юни 2013 г.

<http://www.fema.gov/core-capabilities>

Заклучения на Съвета от 26 април 2010 г., Документ на Съвета 7788/10. Стратегията за вътрешна сигурност на ЕС в действие: пет стъпки към една по-сигурна Европа, COM(2010) 673 от 22.11.2010 г.

Заклучения на Съвета от 26 септември относно оценката на способността за управление на риска (13375/14)

Department of Homeland Security Risk Lexicon (Речник в областта на риска, Министерство на вътрешната сигурност), Координационен комитет по риска, САЩ, септември 2010 г.

<https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/dhs-risk-lexicon-2010.pdf>

Директива 96/82/ЕО на Съвета от 19 декември 1996 г. относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества (ОВ L 10, 14.1.1997 г., стр. 13)

Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1)

Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно оценката и управлението на риска от наводнения (ОВ L 288, 6.11.2007 г., стр. 27)

Директива 2008/114/ЕО на Съвета от 8 декември 2008 г. относно установяването и означаването на европейски критични инфраструктури и оценката на необходимостта от подобряване на тяхната защита (ОВ L 345, 23.12.2008 г., стр. 75)

Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета (ОВ L 197, 24.7.2012 г., стр. 1)

Emergency Management Planning Guide 2010—2011 (Ръководство за 2010—2011 г. за планиране на управлението на извънредни ситуации), Гражданска защита Канада, 2010 г.

<http://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/mrgnc-mngmnt-pnnng/index-eng.aspx>

Еврокодовете EN са поредица от 10 европейски стандарта (EN 1990—EN 1999), които предоставят общ подход за проектирането на сгради, други строителни съоръжения и строителни продукти

<http://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/home.php>

Европейска комисия: Насоки за оценка на въздействието, SEC(2009) 92

http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/commission_guidelines/commission_guidelines_en.htm

Европейска комисия: Преглед на рисковете от природни и причинени от човека бедствия в ЕС, Европейска комисия, SWD(2014) 134 final от 8.4.2014 г.

Европейска комисия: Съобщение „Подход на Общността за превенция на природни и причинени от човека бедствия“, COM(2009) 82 окончателен от 23.2.2009 г.

Guidance on Implementing the Capacity Development Provisions of the Safe Drinking Water Act amendments of 1996 (Насоки за прилагане на разпоредбите, отнасящи се до развитието на капацитет, от измененията от 1996 г. на Закона за безопасността на питейната вода), Агенция за защита на околната среда, САЩ, юли 1998 г.

<http://www.epa.gov/ogwdw/smallsystems/pdfs/guidfin.pdf>

Guide ORSEC Départemental, Direction générale de la sécurité civile et de la gestion des crises

<http://www.interieur.gouv.fr/Le-ministere/Securite-civile/Documentation-technique/Planification-et-exercices-de-Securite-civile>

ISO 22300:2012 — Сигурност на обществото. Терминология

http://www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=56199

ISO/CD 22325 — Сигурност на обществото: Управление на действия при извънредни ситуации — Насоки за оценка на способностите за управление на извънредни ситуации (за предприятия)

Международен стандарт ISO/IEC/FDIS 31010 — Управление на риска. Методи за оценяване на риска (2009 г.)

Международен стандарт ISO 31000:2009 — Управление на риска. Принципи и указания

Methode für die Risikoanalyse im Bevölkerungsschutz, Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe, Wissenschaftsforum Band 8, 2010

http://www.bbk.bund.de/SharedDocs/Downloads/BBK/DE/Publikationen/Wissenschaftsforum/Bd8_Methode-Risikoanalyse-BS.pdf?__blob=publicationFile

ОИСП — Управление на риска, Работни документи № 23 на ОИСП относно публичното управление, изготвени от Charles Baubion, 2013 г.

http://www.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-working-papers-on-public-governance_19934351

Прегледи на ОИСП на политиките за управление на риска, Италия — Преглед на италианската национална система за гражданска защита, ОИСП, 2010 г.

<http://www.oecd.org/italy/oecdreviewsofriskmanagementpoliciesitaly.htm>

Препоръки на Съвета на ОИСП относно управлението на критични рискове, заседание на министерско равнище в Съвета на ОИСП, Париж, 6—7 май 2014 г.

<http://www.oliverwyman.com/content/dam/oliver-wyman/global/en/2014/may/OECD%20-%20Recommendations%20on%20the%20governance%20of%20critical%20risks%20-%202014.pdf>

Risk Management Assessment Framework — A tool for departments (Памка за оценка на управлението на риска — инструмент, предназначен за службите), Министерство на финансите, Обединено кралство, юли 2009 г., инструмент за оценка на стандарта за управление на риска в дадена организация въз основа на модела за качество EFQM

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/191516/Risk_management_assessment_framework.pdf

UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction (Терминология в областта на намаляването на риска от бедствия, Служба на ООН за намаляване на риска от бедствия), Организация на обединените нации, 2009 г.

<http://www.unisdr.org/we/inform/terminology>